

MAGYAR KURIR

Indult Bétsből, Pénteken Decem'ber' 19-dik napján, 1817-dik esztendőben.

Frantzia Ország.

Az a' Biztosság, melly a' Követek' kamarájának rendelése, szerént, a' nyomtatásbéli szabadságot illető törvényjóvállást megvís-gálta, Dec. 6-dikán a' kamara' eleibe terjesztette a' maga vélekedését az ezen szabadsággal való visszaélésre nézve. Néhányféle jobbitásokat itél benne szükségesnek lenni: azt a' tikkelyt pedig megnevezve, melyben azt kívánja az Országglószék, hogy az Ujságok 's egyéb politikai periodicus irások még 1821- gyig a' Ministerek' felvigyázása alá tartozzanak, egészen megváltoztatni 's így irattatni jóvállja a' Biztosság: — „A' Journalok 's egyéb olyan periodicus levelek, a' melyek politikai újságokat foglalnak magokban addig, míg a' kamarának ezen 1818-dik esztendőbeli ülései tartanak, csak a' Király' meghatalmazásával jöhetnek ki.“

* * *

Végezte a' Hadiminister' beszédének a' Rekrutázásnak behozandó új módjáról: — „A' Conscriptio által zászló alá hívatott ifjak' szolgálatjának ideje 6 esztendő, és tart Jan. 1-ső napjától fogva a' 6-dik esztendő Decemberének utolsó napjáig, mellyet még hadakozás' idején sem lesz szabad által hágni. Rendel ezen új törvény, az önkéntvállalkozókon 's a' Conscriptusokon kívül még egy harmadik nemű katonaságot, Veteranusok' Legióji nevezete alatt. Ezektsupa szolgáltt katonákból fog-

nak állani, a' megzavartató közönséges tsendességnek fenntartatása 's had' idején az Országnek védelmezésében való részesülés végett. Ez a' harmadik nemű katonaság olyan Tartalék (Reserva) sereg fog lenni, melly sokkal felyül fogja haladni az ifjakból sietve formáltatott Tartalékokat. Ezen Veteranusok, ha a' számjok igen nagy nem lehet is, kipótolják ezt a' magok szolgálatbéli gyakorlottságok és fenytéktartássok által, melyhez már hozzá szokva lesznek. Ezen Reservának felállittatása leszen az, melly által az új rekrutázás' módja magát a' régítől, hasznosan meg fogja különböztetni.“

Ezen beszéd után felolvasta a' Minister magát az ezen rekrutázást illető törvényt is, melynek Szakaszai és Tzikkelyei summásan ezek: — I. Osztály. Az önkéntvállalkozással való rekrutázás. 1); A' Kir. Testörzök, Lovasság, Ágyúzóok, 's Inzsinérek, önkéntvállalkozókkal rekrutáznak. A' Légiók pedig, így is, sorsvonás által is. 2); Minden Frantzia beállhat, ha 18 esztendőt ért és polgári jussal bír, 's testi tulajdonságai meg vannak. A' megfogotott bűnösök és sehonnaiak innét örökre kiszorittatnak: 3); A' Legiókban (most Regimentek nintsenek) 6 esztendőig tart a' szolgálat, egyéb katonaságnál 8-ig. A' Frantzia seregeknél nintsen semmi Felpénz. 4); Az önkéntvállalkozók' verbuálását polgári előljárók teszik-meg; az idő, melyre a' legény beáll, az alkuban nyil-

ván feltételek; 's az egész alkú (capitulatio) semmit se' ér, ha a' beálláskor a' legény előtt a' katonáskodásnak minden feltételei fel nem olvastatnak. — *II. Osztály.* *A' Conscriptzióbéli sorsvonásról.* 5); Békekesség' idején 150 ezer emberekből állhatnak a' departamenteknek minden Legióik; ezen egész fegyveres erőnek esztendőnként való rekrutázása sorsvonással csak 40 ezer emberből állhat. Ennél többre csak új törvény által lehet azt felemelni. 6); Hogy melyik departament, kanton, és kerület, hány embert tartozzék kiállítani, ez mindeniknek népessége által határozatik meg, melyről laistromok tételnek közönségesse. 7); A' kiállítandó számú ifjak a' kantonoknak lakos, 's telyes 20 esztendőt ért fijaik között szedetnek ki sorsvonás által. A' jövő 1818-dik esztendőbéli sorsvonásra azok az ifjak állanak elő, kik a' folyó 1817 vagy a' múlt 1816-dik esztendőben lettek 20 esztendősök, kivéven azokat, a' kik ezen törvénynek kijöveteléig vagy azután 10 napok alatt megházasodnak. 8); (Ezen tikkelyben a' fejeztetik ki, hogy kiket kell ez vagy amaz kanton' lakosainak tartani). 9); Hogy azok, kik semmi keresztelőlevelet nem mutathatnak, hány esztendősök legyenek, hozzávetés által határozatik meg. 10); Azok, kik valamelyik esztendőbéli sorsvonáskor felejdékenység által elmellőztetnek, a' a' következőkört tartoznak vonni. 11); A' sorsvonásra meghatározott idejű ifjakról a' Polgármesterek készítenek laistromot, 's a' sorsvonás' helyét napját éráját meghatározván kifüggesztik. 12); A' sorsvonáson jelen vannak a' kantonbéli Polgármesterek 's az Al-Prefektus; a' laistrom felolvastatik; 's az ifjak, kik magok vagy szüléik valamelyik ellenvetést tenni kívánnak, meghalgattatnak. A' vonás után, azon ifjak, kiket a' sors katonákká tett, új laistromba irattatnak, 's a' közönség' jegyzőkönyvébe tételnek.

13); Ezen jegyzőkönyveket a' Prefektus, ennek Tanátsa, 's egy katonatiszt, vizsgálás alá veszik; az ellenvetéseket is fontolás alá veszik, 's ha szükség Orvosokat is hívnak segítségül. 14); Megmenthetnek valakit a' katonaságtól; a) ha a' mértéket nem üti; b) ha valami betegség miatt arra alkalmatlan; c) az árvák között az első szülöttség; d) ha valamely özvegy aszszonynak, vagy vak avvagy 70 esztendős atyának csak egy fíjok van; e), ha két testvért a' sors üt, az idősebb; f), 's a' kinek egy testvére már zászló alatt szolgál, vagy elesett, vagy invalidus lett, 's még egy kiszolgált testvére othon nints. 15); Szabadok a' sorsvonástól; a) a' kik már önként beállottak b) kik a' tengeri sereghez vagy hajóépítéshez irattatva vagynak; c) az Orvosok; d) kiknek a' papságra való készület megengedett; e) a' kik Normalis, nyelvtanító, különös katonái, vagy tengeri, 's egyéb közönséges Oskolai szolgálatra készítik magokat, ha csak valamiért ezen oskolákból ki nem szorittatnak; f) 's a' kik az Institutumnak vagy Akadémiának valamely kitett jutalmát elnyerik. 16); (Ezen tikkelyben a' kifogásoknak megítéltetése határozatik meg). 17); Véghezmenvén ezen meghatározatás, azokról, kik katonáknak maradni kéntelenítettnek, valamint azokról is, kiknek kifogásaik helyeseknek találtatnak, laistromok készítettnek, 's kihirdettetnek. 18). Az első állíthatnak magok helyett, alkalmas, mértéket ütő, 's 30 esztendőt ért embereket, de esztendeig önnön személyekkel tartoznak kezeskedni azért, hogy ez el nem szökik; ellenben ha ez elszökven megtaláltatik, az, a' ki ezt maga helyett állította, elbótsáttatik. 19). A' Legiók' könyvébe beiratott rekruták honnyokba maradnak addig, míg szükség lévén reájok előhivattatnak. 20). A' szolgálat 6 esztendő, akár légyen hadakozás akár ne'. Eltelvén ezen idő, a' katonák

honnyokba vissza küldtetnek, a' hol *Veteranusi* szolgálatra fordíthatnak az alább következő IV-dik Osztály szerint. — III. Osztály. *A' második versbéli beállításrol.* 21 és 22). Be lehet állani második időre, 2 esztendőől fogva 6-ra. Az új beállítás just ad nagyobb fizetésre, Gens-d'armságra (belső bátorságra ügyelő strázsaságra, 's Veteranuságra. — IV-dik Szakasz. *A' Veteranusokról.* 23). Minden kántonnak leszen egy Veteranusokból álló Kompániája, melly a' kiszolgált altisztekből és köz katonákból formáltatik. Azok a' volt tisztek és katonák, kik most nintsenek szolgálatban, arra többé elő nem szollittatnak, ha tsak önként be nem állanak. Ezen kívül tsak Veteranusi szolgálatra lehet előszollítani őket. Sőt ez alól is felszabadúlva vannak az Invalidusok, a' 32 esztendőők, és a' kik már 12 esztendei szolgálatot tettek. 24). A' Veteranusok megházasodhatnak 's letelepedhetnek. A' hazában benn is tsak rendkívül való környülállások közt szollittathatnak elő a' szolgálatra. Arra, hogy békesség idején departamentjeiken kívül, hadi idején pedig katonai osztályaikon kívül való szolgálatra menjenek, különös törvény kívántatik. — V-dik Szakasz. *Rekrutációs büntetések.* 25). Minden idetartozó eddig való törvények eltöröltetnek. A' rekrutázást illető hibáknak büntetését, a' polgári és hadi tisztek végzik el a' közönséges büntetési törvények szerint. Ezen büntetések' sinórmértéke leszen a' büntető törvények' könyvének 185 dik tikkelye. — VI-dik Szakasz. *A' jutalmakrol.* 27). A' reguláris katonáknál altiszté tsak két esztendei köz katonáskodás, fő tiszté tsak két esztendei altiszteskedés után lehet lenni. 28). Az Alhadnagyok $\frac{1}{3}$ -mad részint, altisztekből tétetnek, kétharmad részint pedig, 's a' feljebb való is az Oberslajtnántságig, szolgálatjokbéli idejeknek régibbsége szerint leszenek.

nek. 29). Minden tiszt, a' ki feljebb lépik, négy esztendeig köteleztetett szolgálni azon tisztségben, melyből feljebb mozdúl: hanem a' hadakozás' idejebéli vitéz tettek kivétetnek ezen törvény alól. 30). Az ezen Osztálybéli rendelkezések az előmenetekre nézve minden órán bővebben kidolgoztatnak 's kihirdettetnek. Minden eddigvaló idetartozó rendelkezések eltöröltetnek. Költ Nov. 29 - dikén 1817-ben. — „Lajos.

A' kamarának egy Biztossága most ezen törvényjavallás' megvizsgálásában foglalatatoskodik.

* * *

Párisból ilyen levelet közlenek a' külső újságok November' 23 - dikán: — „A' múlt szombaton egy új játék fordult elő az Odeon theatromán ily név alatt: *Részrehajlás' lelke.* Már tsak ezen nevezet is előre mutatta, hogy dugva tele fog lenni a' theatrom, és hogy a' népnek az a' része, a' mellyiket a' játék érdekli, nem fogja magát tsendesesen viselni. A' felvonás előtt tsaknem példátlan tsendesség uralkodott, melly nyilván bizonyította, hogy mindenek nagyon várják, hogy mit fog a' hegy elleni. A' költemény *Angliában* történő dolgot képzeltet. A' fő személyek három testvérek. Két Nelt on, az egygyik Minister, a' másik kereskedő, a' harmadik ennek testvérhúga. A' kereskedő Nelt on az Oppozitzióval tart és szünetlenül tzivakodik a' húgával, ki a' Ministereket védelmezi. A' kereskedő nagyon heves politikus 's az inasa is az ő ekhója, ki is újságleveleket olvasván az ura előtt, sokat fetség neki. Ennyiből állott az első felvonás, és e' nem kevésé tettett a' Párisi közönségnek, minthogy nagyon nevetséges színnel lefestve vagynak benne az olyan politikálók, a' kik minden módon azon iparkodnak, hogy másokból kivessék, mit gondolnak. Nagyon sok nevetséget okoztak a' kereskedő 's a' hú-

**)C

ga a' magok beszédjeknek külömbkülömb-
 tele módon való elmés forgatása által. A'
 második felvonás már nem ilyen volt.
 Itt már a' böltő a' tárgy' kifejtéséhez kö-
 zelébb járulván, érdeklődni kezdett a'
 közönségnek a' Ministerekkel ellenkező
 része. Ezen részben arról az odalárúl
 mutatja-ki magát a' kereskedő Nelton,
 hogy ő egy rágalmazó iróval nagy bará-
 tságban él, a' kinek főbb foglalatossága
 a' nagy emberek ellen való motskolódó
 irkálás, de egyéb eránt minden kharacter
 és talentum nélkül való ember. A' játék-
 ban olyan fordulás esik, hogy ez a' rá-
 galmazó, ki már rútol irt volt Minis-
 ter Nelton ellen, a' nélkül hogy esmer-
 te volna, ezzel öszszetalálkozván, tölle
 megfélemlik, tselekedetét megbánnya,
 azon iparkodik, hogy annak rosz követ-
 kezéseit elfordittsa; 's elajánlja magát,
 hogy ezután a' mit ir mindent a' Minis-
 ter' pártfogására ír. Már itt vette észre
 a' Párisiaknak azon része, melly a' Mi-
 nisterekkel ellenkezik, hogy hova van a'
 játékkal a' tzélnás, 's megszűnt tapsolni.
 A' darabnak hátralévő részében pedig már
 most mind a' Ministernek kedvező dol-
 gok fordultak elő. Nelton a' kereske-
 dő, ki még mind buzgó tagja a' Minis-
 terekkel ellenkező résznek, nagyon oltal-
 maz egy Státusfoglyot, tsak azért hogy
 szerentsétlen, pedig nem is esmeri. Ez
 a' fogoly elszökik, a' kereskedőnél keres-
 menedéket, ennek pénzes ládáját azon
 éjjel felveri, 's elviszi. Már ekkor do-
 hogni kezdett a' Párisiaknak azon része,
 a' melly magát ezen fogolyban jádzódn
 látta. Ez a' fogoly nem soká ismét kéz-
 re kerül, 's a' Minister a' maga testvé-
 rénél megjelenvén szívére beszéll, sze-
 mére hányja, hogy a' Ministerek ellen
 való vak buzgolkodásból gonosz emberek-

nek pártját fogja; valami gyanus irásokat
 is elő húz a' zsebéből, mellyek oly irá-
 sok voltak, a' mellyeket a' kereskedő a'
 fogolynak által adván, most a' politzia
 nálla megtalálta 's el vette. Végre a' Mi-
 nister ezen irásokat elszaggatja, 's a' két
 testvér egymás eránt megengesztelődik.
 De a' Párisiak semmit nem akarták ám
 már most hallani az egész megengeszte-
 lődésből; fütyöltek, lármáztak, úgy, hogy
 már az utolsó szókat hallani is lehetet-
 len volt. —

Megrövidítve, 's némely igen bosz-
 szantó darabotskákat belőlle kihagyván,
 későbbre még egyszer szerentsét próbált
 a' nevezett theatrom ezen játékkal: de
 ekkor se' talált véle semmi kedvet, sőt
 hogy többször próbát ne tegyen véle,
 már ekkor oly nagyon lármázott az ellen-
 kező rész, hogy fegyvereseknek kellett
 a' theatromra jöni, hogy onnét némelye-
 ket elvigyenek.

Két jegyzésekre adott ezen játék a'
 tudósítónak alkalmatosságot, a' mostani
Párisiakrol — egygyet, hogy mitsoda
 indulattal viseltessenek a' kharakternél-
 külvaló irékrol, a' kik ma lemotskolnak
 valakit, 's holnap ugyan azt akár mi ke-
 vés kedvezésért készek magasztalni —
 másikat, hogy melly nagyon különböz-
 zék a' Párisi közönség a' Londonitol a'
 theatromi tárgyak eránt való izlésben.
 Az elsőre a' rágalmazó iró adott alkalma-
 tosságot, a' ki mikor kinyilatkoztatta, hogy
 már ezentúl mindent kedvezve fog irni
 a' Ministerről, úgy kifütyölték, hogy le-
 kellett mennie a' jádzó helyről — a' má-
 sik megjegyzésének világosítására pedig
 azt mondja, hogy Londonban az Anglu-
 sok soha sem tsinálnak efféle fontos poli-
 tikai tárgyakból játékot a' theatromon.

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó ezédulában: —
 Dec. 15-dik napján 300³ — 16-dikán 301 — 17-dikén 301 — forintot,

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

A' Reformatió' III. dik Százados Innepe'nek Magyar Ország'on való megtartásáról, e' következő tudósítások érkeztek hozzánk:

A' Sz. K. Győr Városában lakó Reformatusok Nov. 30-dik napján szentelték a' Reformatiónak Innepét, a' Tul a' Dunai Főtiszteletű Superintendenzia ezt a' napot határozván arra. Valóban fényes volt az innep, és a' tárgy fontosságának egészen megfeleltek a' készülétek. A' mit mindenütt ohajtottak, hogy t. i. ez az innep egyszersmind jótétel innepévé is tétetődne, az itt szép mértékben beteljesedett. Ugyan is Tek. Szalay Juliánna Asszony, néhai Tek. Buus Sámuel úrnak elmaradott kegyes özvegye, kinek már boldogultt ősei is a' Győri Reformatata Sz. Ekkleziának megfundálásában és boldogításában igen nagy részt vettek, azzal kívánta ezen innepet fényesebbé tenni, hogy az említett szent Ekkleziának 250 forintokat méltóztatott ajándékozni. Kétszázát ugyan ama régi, és nevezetes Buus, Familiának részéről, mellynek férfi ága kedves férjében megszünvén, már csak a' leány ágon virágzik, — ötven forintját pedig a' maga boldogemlékezetű Szüléinek örök emlékezetére.

Rosnyón a' multt Novembernek 2-dikán tartották az Evangelikusok ugyan azon innepet. A' jó szív mindenütt talál magának a' maga tündöklötésére alkalmatosságot. Így tette ezen Városnak Fő Notariusza ezt a' különben is emlékezetes innepet, még nevezetesebbé. Tudniillik hazájához, és a' nemzeti nyelvhez vonzó buzgó indulatjából ezen az innepen olly fogadást tett, hogy minden esztendőben 30 forintokat fog annak a' szegényebb sorsú ifjunak 6 egész esztendőig adni,

a' ki a' Magyar Nyelvnek tanulásában magát a' többek között az itt lévő Gymnasiumban meg fogja különböztetni. Hálaadó szívvel teszik ezta' tisztelt Gymnasiumnak Tanítóji a' kegyes Jóltévő úr nagy lelkiségének némünémüképpen leendő' meghálálása fejében közönségesse.

Budáról Dec. 14-dikén. A' Fő Méltóságú Magyar Kir. Helytartó Tanátsnál Tek. Hersich Ferentz úrnak Protokollistává való létele, és T. Szlabigh Aloiz úrnak resignálása által mostanában két Concipistai hivatalok üresültek meg; mellyek közzül egyikre eddig Protocollumi Tisztviselő T. Vrana István urat, a' másikkra pedig T. Hlosvay Sámuel urat, T. Beregh és Ugocsa Vármegyéknek Táblabíráját, felesküdt Prokátort, és a' Kir. Polit. Fundationalis Causarum Directoratusnál eddig volt Expeditor, és egyszersmind Protokollistát nevezte ki a' fentisztelt fő Méltóságú Törvényszék, mindkettőjüket megbizonyított ügyességek, és hívszolgálatjaik tekintetéből.

A' Magyar Penziói Intézetnek Deputatioja Rendtartásainak 31-dik pontjához képest a' reánk jövő 1818-dik esztendei Jan. 18-dikán fogja, Magyar K. Helytartó Tanáts Tanátsosa és Kantzellaria' Directora, Sz. István Király Rendjének kereszties Vitéze, Mélt. Borsodi 's Katymári Latinovits úr ö N.gának, mint ezen Jóltévő Intézet Praesesének előlülése alatt tartani minden fél esztendőben egyszer történni szokott Gyűlését. A' kik ezen valóban jóltévő tzélú, és az özvegyekre 's árvákra nézve nagyon hasznos Intézetbe még az idei Jul. 1-ső napjáról kívánának beiratni, szükség hogy küldendő irásaikat a' megkivántató bizonyosság levelekkel együtt idejében postára tegyék; különben, az az, ha a' fennírt határnap után küldik-be jelentéseiket, úgy csak

a'ránk virradó 1818-dik esztendőnek 1-ső napjáról iktatódnak-be.

Kassáról Nov. 29-dikén. — A' most kezdődött Oskolai esztendőre ismét szép számú Ifjuság gyült össze az itt lévő K. Oskolákba. Mostanig már 2 esztendő Törvénytáulók 33; 1-ső esztendősök 48; — 2 esztendő Philosophiát táulók 94; — 1-ső esztendősök 126-an vagynak. A' Humaniora nevű Oskolákban 2 esztendő Táulók 35-en; — 1-ső esztendősök 42-en táallatnak. A' Grammatikai Oskolákban 4-edik esztendősök 40-en; 3-adik esztendősök 73-an; — 2-odik esztendősök 79-en; — végre 1-ső esztendősök 103-an számlallatnak. Ezek között igen sokan vagynak Nemes — sőt Mágási fő házakból is származott ifjak. Egyébaránt itt az élelemre tartozó dolgok szépen oltsódnak; kivált a' bor, mellynek hordaja (3 akó) 90—100 forinton kelt Szüret után a' hegyallyán, most pedig 30—40 forinton is lehet kapni; mivel nagyon kevesen keresik. Miskoltzon 20 forinton is lehet hordaját venni.

Posonbol Dec. 16-dikén. Az Esztergomi Metropolitai Ekkleziának Cantora, és Kanonokja, Méltóságos Szepesi Gróf *Csáky Miklós* ö N. ga e' folyó hónapnak 4-dikén egy szép ditsérő-beszédnek mondása után Főtiszt. *Krammer Ferentz* urat az Esztergomi Várrol nevezett Szent István Prépostságába, úgy nem külömben Főtiszt. *Prikkel János* urat a' Honti Esperestségnek bivatalába a' szokott rendtartások szerént beiktatta. Mind a' két Főtiszt. Urak Esztergomi Kanonokok.

Pestről két borzasztó tselekedetnek híre jött hozzánk. Az egyik ebből áll: Egy koros Paraszt a' feleségét nem szeretvén, egy másik parasztnak a' feleségéhez kapott. Már annyira ment a' két törvénytelen szerelmesek közt a' dolog, hogy nem elégedtek-meg az alattomban való

szerelmeskedéssel, hanem minden félelem nélkül kívánták volna vétkes indulatjokat kielégíteni. Mire nem viszi a' dühös indulat az embert? a' szerelmes vén paraszt össze beszél szeretőjével, hogy ennek az urát el kellene láb elől tenni; meg is tselekszi, kegyetlenül agyon verén azt. De meglakolt a' gyilkos; mert e' hónapnak 13-dikán kivégeztetett.

Másik iszonyú történet ez, hogy egy ifju, 14 esztendő leány testvérére megharagudván, fogja a' megtöltött puskát, rá lövi arra, ki is azonnal meghalt.

E r d é l y.

Az ideji Oskolai esztendő mint másutt, úgy Kolosváron is a' Kir. Lyceumban Istentiszteleten, és a' Sz. Léleknek segítségül való hívásával kezdődött. Minekutánna az ájtatossági czeremoniáknak vége lett volna, össze gyültek mind a' három, t. i. Juridica, Philosophica, és Medica Facultásoknak Professorai, és Kolos Vármegyei Fő Ispány Magyar-Gyerő-Monostori Báró Kemény Ignátz ö N. gának, mint Királyi Fő Directornak előlülése alatt Vice Directornak választásáról gondolkodtak. Minnyájan abban egyeztek-meg végre, hogy Tek. *Banó István* ur, a' Törvény 's Philosophia' Doctora, és a' Természeti 's Római Törvénynek ugyan azon Lyceumban rendes Tanítója neveztetnék annak ki. Ezen Lyceumnak és a' Gymnasiumnak kebelében ez időszerént 656 táulók vagynak. A' Reformatum és Unitarium Collegiumokban táulóknak száma együtt véve még sokkal többre megyen.

Elegyes Jegyzések.

A' Londoni *Kurir*, minekutánna ismét hosszasan kibotsátkozott volna arra, hogy a' Ministerek, mint a' Kronika a' népet megintette, a' nyomtatásbéli szabadságnak megszorítására nézve semmi

új törvényt jóvallani nem fognak, hanem csak az eddig való törvényeknek szorosabb megtartását fogják sürgetni, végezetre névvel megnevezi, hogy ki volt legyen az az Európai Uralkodó, a' ki azt kívánta az Angliai Országlószéktől, hogy szorítsa keskenyebb hatarak közzé a' nyomtatásbéli szabadságot. E' volt, azt mondja, *Napoleon*, az akkori Francia Császár. A' dolog az *Amiensi* békekesség után történt.

Az Angliai Parlamentum Jan. 27-dikén nyitattatik ki.

* * *

A' M. Kurir' Tisztelt Olvasójihoz, Bétsből.

Két esztendő alatt semmi hosszas tudósításokkal nem terheltem T. Olvasójimat. Most egyszer engedjenek-meg, hogy többetskére kiterjeszkedvén, ennek mint Nemzetünk' 30 esztendőktől fogva hűséges szolgájának újabb állapotjáról a' környülállások' kívánságával megegyező kiterjeszkedéssel írassak.

En és ennek azelőtti érdemes írója a' b. e. Decsi Samuel, 1798-ban, addig két név alatt irt újságainkat az egy M. Kurir név alatt öszszesatolván ugyan akkor olly kegyelmes *Resolútiót* is nyertünk, hogy akármelyikünknek meghalálózása után az életben maradandó ezt azután is M. Kurir név alatt folytathassa. Így történt, hogy 1816-ban érdemes Társam' halálával, én ennek egyedül való tulajdonos irójává lettem. Mint nem kis betsületemre szolgáló dolgot merem említeni, hogy én ezen újságnak írásában, ennek felállása után nem sokkal, már a' b. e. Szatsvay Sándorral, de mint neki csak segítője, nem kevés részt vettem; 1793-tól fogva 1798-ig magam adtam ki M. Merkúrius név alatt, különös újságot; ekkor azt a' M.

Kurirral egygyesítettük 's ezt a' nevet tartottuk-meg, melly alatt kívánok én ennekutánna is, míg a' pennát bírom, nagy lelkű nemzetemnek szolgálni.

Mit várhassanak töllem Tisztelt Olvasójim, tudhatják sokan közzülök 30 esztendőktől fogva való olvasgatásból: nem ily régi Olvasójimnak pedig átaljában csak azt ígérhetem, hogy töllem is várhatnak annyit, mint a' mennyire, a' mi Státusunkban fennálló nem ártalmas írásbéli szabadság szerént, más szegény Ujságíróknak kiterjeszkedni lehet. A' mi írásunk nem Systema. Foglalatosságunk abban áll, hogy a' világon naponként történő 's esmeretségünkre jutó dolgokat, oly rendel mint hozzánk érkeznek leirogassuk 's kinyomtatassuk, a' lévén nagyobb érdemünk, ha a' tárgyakat megvallogatni 's úgy leírni tudjuk, hogy minden féle értékű Olvasóink megérthesék. — Nékem e' volt a' principiumom eleitől fogva; megtartom ezután is, 's erre fogom nogatni minden segítőimet. Ha könyvet írnék, talám én is feljebbetske próbálnék repdesni.

Egyéberánt egész elintéztetése ezen újság' irattatásának, ennyiben áll: A' Magyar Országi dolgokat különös szorgalmatossággal mindenünnét, a' hol csak találjuk, a' hazában kijövő közönséges újságokból, úgy, mint minden hozzánk érkező magános levelekből, öszszeszerkeztetjük; a' külső dolgoknak öszszedetésékben pedig, mint kútfökkel a' külső Országokrol bejövő újságlevelekkel élünk. — Ha történik, hogy olykorolykor olyan tárgyakalis szolgálhatunk, mellyek az itt mondottkét tikkelyek alá nem vonnathatnak, találunk mi helyet újságleveleinkben az ilyen tikkelyeknek is, de a' melly végre csak a' levelek számát fogjuk inkább szaporítani, mint sem hogy különös titulusokkal feltzifrázott toldalékokat adjunk. Mi azt tartjuk, hogy, ha a' le-

veleket titulusok nélkül számosítjuk, éppen olyan, mint ha azokat titulusos toldalékokkal szaporítanók.

* * *

Fennállhatása' fundamentuma ezen újságnak egyedül tsak a' Tisztelt Magyar Olvasók' pártfogása. Eztsak Nemzetünknek tulajdon felekezete eránt viseltető buzgósága által tartatik-fenn. Nékem elég alkalmatosságom volt a' három utóbbi tizedek alatt ezen nemes buzgóságot hálaadó érzéssel tapasztalni. Láttam, melly nagy lelkűséggel részt vettek sokak ennek mind boldogulásában mind viszontagságaiban. Tudom, mint örvendettek ennek mind származásán, mind folyamatjának állandóságán.

Ehez a' nemes buzgósághoz folyamodik a' Kurir a' maga mostani terhes viszontagságai között is.

A' taksája ennek legelőbb 10, azután 12 forint volt a' boldog és jó pénzü időkben, mert akkor nem is volt egyéb. Elkövetkező az 1799-dik esztendő után a' bankótzédula' betségének a' jó pénzhez képepest való leszállása, ekkor minden más újságoknak taksája nagyon nevedni kezdett, tsak a' M. Kurir nem nevedte, bizonyos tekinteteket forgatván szemei előtt, a' magájét, egész az 1810 és 1811 esztendőig, a' mikor már tovább gyözni lehetetlen vala. Így történt végre, hogy ezen Újságnak taksája is, de tsak az 1811-dik esztendő után, Váltótzédulában 20 's 22 forintra tétetett esztendőnként, ámbár mások 12 forintról már akkor 36 forintra emelték-fel Újságikat. Végre az 1816-dik esztendőnek kezdetén a' Kurirra is béllyeg üttetvén, taksáját 26 forintokra emelni kéntelenítettünk. A' jövő 1818-dik esztendőre is tsak ennyire vala ez már meghatározatva, mint a' Bétsi Cs. Kir. Fő Pos.

tahivatalnak az Újságok' taksájáról November' 15-dikén kiadott, 's már mindenüvé el is küldetett laistromából látni lehetett, a' midőn mindazonáltal December 3-dikán egy újabb laistromot adak-ki ugyan ezen Fő Postahivatal, melyben ekképpen szoll: —“

„Minthogy egy Nov. 14-dikén költ 's December' 1-ső napján kihirdettetett Felséges Rendelésnek 1-ső tikkelye szerént az eddig fennállott stempelezésnek taksáját az 1818-dik esztendő Januáriusának 1-ső napjától fogvást Conventziós pénzben éppen annyival kell fizetni mint eddig papiros pénzben fizettetett: tehát a Cs. Kir. Fő Postahivatal az újságok' taksájának előbb kiadott laistromát megmásolni, 's kihirdetni kéntelenítettik, hogy újságokat tsak az itt következő Tak-salaistrom szerént küldhet, úgy mint, 's a' többi.“

Mit tselekedhettem már most én is egyebet, hanem hogy mint mások, én is feljebb hágtassam a' Kurir' taksáját 's egész esztendőre legalább 30, félre 15 forintokra tegyem azt. — Ha ezen újság is mindenüvé mehetne Európában, nem busúlnék én semmit: de az a' baj, hogy e' tsak egy, egyetlenegy, a' magájéi eránt ugyan elég buzgó, de nem oly nagy kiterjedésű Nemzethez mehet, és a' hol ugyan ezen nyelven más újság is van, a' melly nem kéntelenítettvén a' Stempel terhét viselni, mint a' Kurir, sokkal oltsóbb lehet.

Hogy senki se' találtathassék, ki azzal vádolhasson, hogy a' Kurirnak megdrágításában talám alacsony nyereségkivánás légyen ingerlő okom, ide teszem előbb a' külső és belső, politikai, nevezetesebb újságoknak a' jövő esztendőre kiszabott árrát, 's a' magaméjét is azok között, azután számot adok egy pár szóval arról is, hogy mire fordittatnak a' 30 forintok: